

СЕКЦІЯ 4

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ І СУСПІЛЬНОПОЛІТИЧНИМ РОЗВИТКОМ

Болотова В. О., Байдак Т. М.,

Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ТА ЇЇ РОЛЬ ДЛЯ РОБОТИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ОРГАНІЗАЦІЙ

THE DEVELOPMENT OF STAKEHOLDER THEORY AND ITS ROLE FOR WORKING WITH SOCIAL COMMUNITY OF ORGANIZATIONS

Визначення поняття стейкхолдерів вперше було надано у Стенфордському меморандумі (1963 р.), який позначив зацікавлені сторони як «ті групи, без підтримки яких організація перестане існувати». Саме в цьому значенні цей термін використовується зараз у літературі.

Поняття «стейкхолдер» від початку трактується як особа або компанія, яка інвестувала в бізнес і володіє його частиною. Словник сучасної англійської мови до стейкхолдерів відносить тих, хто зацікавлений в успіху плану або проекту, системи або організації, наприклад, працівник в компанії або батько дитини в школі [1].

У 1984 році Едвард Фрімен розробив та детально описав теорію зацікавлених сторін організаційного менеджменту та бізнес-етики, яка стосується моралі та цінностей в управлінні організацією. Теорія стейкхолдерів, розроблена Фріменом, стверджує, що бізнес полягає не стільки в прибутках, скільки в створенні цінності для стейкхолдерів, включаючи працівників, клієнтів, громади, фінансистів і постачальників. Взаємовідносини між компанією та її зацікавленими сторонами є суттю бізнесу і менеджери повинні приділяти їм найбільшу увагу. Керівники не повинні віддавати перевагу одній

групі зацікавлених сторін (наприклад, акціонерам) над іншими і прагнути керувати своїми компаніями в інтересах усіх зацікавлених сторін [2].

Майже за шістьдесят років науковці запропонували різне розуміння поняття «стейкхолдери». Серед різноманітних визначень стейкхолдерів визначення Фрімена 1984 року є найбільш цитованим у літературі. Він визначає стейкхолдера як будь-яку групу чи особу, яка може впливати або на яку впливає досягнення цілей організації [3]. Проте жодне визначення не стало загальноприйнятим.

Рональд К. Мітчелл, Бредлі Р. Егл та Донні Дж. Вуд підходять до концепції «стейкхолдерів» з управлінської та бізнес-перспективи і стверджують, що сучасна література не задовольняє потреби у визначенні зацікавлених сторін організації. Будь які окремі особи, групи, держава, приватні та державні організації, потенційно можуть бути зацікавленими сторонами організації.

У 1997 р Рональд К. Мітчелл узагальнив 27 визначень стейкхолдерів та їх класифікацій шляхом інтеграції таких атрибутів, як влада, легітимність та терміновість.

Влада – це здатність стейкхолдера впливати на цілі організації (те, не скільки вони можуть це робити), яку треба відрізнити від зацікавленості, тобто бажання стейкхолдера здійснювати вплив.

Легітимність стейкхолдерів – це комплексне сприйняття керівництвом організації легітимності зацікавленої сторони як суб'єкта, законності її вимог та поведінки в певний момент часу.

Терміновість – це міра того, наскільки негайно вони вимагають уваги і наскільки неприйнятною є затримка організації у відповіді/дії по відношенню до зацікавленої сторони.

Р. К. Мітчелл запропонував розділити стейкхолдерів на вісім груп та дав їм назву, виходячи з їх специфіки та впливу: сплячі, вимогливі, дискреційні, домінуючі, небезпечні, залежні, остаточні та незацікавлені. Р.К. Мітчелл та його колеги зосередились на стосунках між організацією та зацікавленими сторонами.

Отримана теорія ідентифікації стейкхолдерів допомогла вирішити, які зацікавлені сторони – серед практично необмеженої множини – вимагають управлінської уваги, враховуючи їхні атрибути [4].

Згідно з Ендрю Вікс, між стейкхолдерами та організацією існують відносини влади, які треба брати до уваги. Ці відносини можна розмістити на континуумі від повного домінування стейкхолдерів до домінування організації. Також може існувати ситуація взаємної залежності організації та зацікавлених сторін, організація та зацікавлені сторони можуть перебувати у договірних відносинах [5].

Кларксон розділяв стейкхолдерів на основі фактору усвідомленого або випадкового впливу на організацію. Джонсон – на базі рівня потужності їх впливу та міри зацікавленості [6].

По суті, виділення стейкхолдерів – це виділення основних груп громадськості, з якими організація повинна будувати довготривалі довірчі відносини. Класифікацію стейкхолдерів можна розглядати як сегментацію громадськості в процесі здійснення організацією діяльності з паблік рілейшнз. Застосування існуючих класифікацій стейкхолдерів для розробки ПР-проектів організації вбачається більш ефективним ніж елементарний перелік всіх груп, з якими вона повинна налагоджувати зв'язки.

Список використаних джерел

1. Піскурська Г. В. Стейкхолдерський підхід у забезпеченні якості вищої освіти її // *Наукові праці вищого навчального закладу «Донецький Національний технічний університет»*. Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія», 2019. № 1 (24). URL: <https://doi.org/10.31474/2077-6780-2019-1-69-77> (дата звернення: 01.11.2022)

2. Freeman R. E., Harrison J. S., Wicks A. C., Parmar B. L Stakeholder theory: The state of the art. New York: Cambridge University Press, 2010.

3. Freeman R. E. Management: Stakeholders approach. Boston: Pitman, 1984. URL:<http://stakeholdertheory.org/about/> (дата звернення: 01.11.2022)

4. Mitchell R. K., Agle B. R., Wood D. J. Towards a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts,

1997 URL: <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/259247.pdf> (дата звернення: 01.11.2022)

5. Ömer Avci, Emily Ring, Lynette Mitchelli Stakeholders in U.S. higher education: an analysis through two theories of stakeholders // *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 2015 Cilt: X Sayı: II URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/323147> (дата звернення: 01.11.2022)

6. Chapleo Chris, Simms Christopher Stakeholder analysis in higher education: A case study of the University of Portsmouth URL: https://www.researchgate.net/publication/233064769_Stakeholder_analysis_in_higher_education (дата звернення: 01.11.2022)

Svitlana Grygoryeva, Maria Vlasova,

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»,
Kharkiv, Ukraine

THE PHENOMEN OF POLITICAL CONFORMISM IN THE ASPECT OF GOVERNMENT`S POWER MANIPULATION

In currently situation in a world, there are no questions about existence such a phenomien like a manipulation. Worse when a deal comes to the manipulation of the government`s authorities on which the lives of people and states depend. Furthermore, it has the biggest negative influence on the lives of habitant. Due to diversity of opinion about what is happening, appears a lot of questions about psychological state of citizens which made it acceptable to have a government`s structure with such an aggressive type of establishment of international relationships which may cause a war. This way, the research of the phenomien of political conformism in the aspect of government`s power manipulation is very relevant and perspective nowadays.

Political power is the ability of one person or group of persons to control the behavior of citizens and society, based on national or national tasks. There are 5 models of political power`s influence: formal (instruments of stipulated ways of action), power model (the influence of a person with more power on people with less power), manipulative (forcing the fulfillment of the interests of the manipulator